Dones Grans i Violències Masclistes

Recursos

Facilita Creación Positiva

Subvencionat per Generalitat de Catalunya Departament d'Igualtat i Feminismes

Amb el suport de Generalitat de Catalunya Departament de Drets Socials

Presentació

Imagina't haver viscut 70 anys lluitant... per acabar sent invisible.

Avui parlarem d'un silenci que creix: les dones grans que pateixen violències masclistes i no saben com - o no poden - demanar ajuda.

Segons la Fundació Aroa, 7 de cada 10 no denuncien. Per què? Reflexionem sobre aquesta realitat. i ho farem primer fent referència a l'escenari per, després, oferir-vos eines concretes: des de telèfons d'emergència fins a informes clau, passant per documentals que ens obren els ulls. Perquè saber on buscar ajuda pot canviar una vida... o salvar-la.

Tots els recursos que esmentarem estan verificats, actualitzats i són d'accés gratuït i estan a la teva disposició en la pàgina web de Creación Positiva dedicada a la prevenció, acompanyament i recuperació de les Dones Grans davant les Violències Masclistes.

Perquè les dones grans mereixen informació fiable per identificar, reparar i fins i tot per denunciar. Perquè totes mereixen viure lliures de violència.

Introducció

LES BARRERES QUE NO ES VEUEN

IDENTIFICACIÓ DEL PROBLEMA I LA DIFICULTAT D'ACCÉS ALS RECURSOS I AJUDES:
Primer obstacle: elles mateixes no ho identifiquen. Escoltem a la Contxi (veu d'actriu, 78 anys): "El meu fill em crida quan ve amb els amics. La meva filla diu que 'és que la iaia està molt sensible, no se li pot dir res...' I jo em pregunto: és que estic exagerant?".

L'edatisme fa que normalitzem conductes intolerables. El que en una dona jove seria violència psicològica, en una gran s'explica com 'caràcter difícil'.

Les dones grans sovint **no identifiquen** que pateixen violència masclista ("A mi marit li costa controlar el geni. Sempre ha estat així i ara no el faràs canviar, pobre home..."). A això s'afegeix l'**edatisme** que fa que la societat minimitzi el problema ("Són coses d'edat").

Obstacles pràctics

A banda de la manca d'informació per a la concienciació, s'afegeix la falta d'accessibilitat digital amb un 80% de dones grans que no sap buscar ajuda digital, amb el que és encara pitjor: el 60% depèn econòmicament de qui li agredeix.

MANCA DE RECURSOS ADAPTATS
Residències i centres de salut sense protocols específics.

On buscar ajuda? (i les seves limitacions):

- Telèfons com el 016: Moltes no el coneixen o no poden parlar lliurement.
- Serveis socials: Sovint no detecten casos per falta de formació en edatisme.
- Associacions: Pocs recursos especialitzats per a la gent gran.

La paradoxa legal:

Les lleis catalanes són avançades (Llei 17/2020), però:
- No s'apliquen igual a dones grans que a joves.
- Els judicis poden ser revictimitzadors ("Per què no ho va denunciar abans?").

Solucions urgents:

- **Formació de professionals** (metges, assistents socials) per detectar violències en dones grans.
- **Xarxes comunitàries** entre dones grans ("Grups de suport entre iguals").
- **Adaptar els recursos**: Guies en lletra gran, ajudes econòmiques directes.

Dada clau: Segons la Fundació Aroa, el 70% de les dones grans en situació de violència no demanen ajuda per por, vergonya o falta d'informació.

LLISTAT DE RECURSOS SOBRE VIOLÈNCIA MASCLISTA I SEXUAL CONTRA DONES GRANS

CAMPANYES

1. Violències masclistes digitals: implicacions del seu abordatge en el marc dels circuits de violència masclista
2. Campanya #no són petites (GENCAT)
Les violències masclistes contra les dones grans no són petites. A grans dones, grans respostes.
Els rols i estereotips sobre les dones grans encara avui són vigents i es perpetuen pel fet de ser dones i de tenir una determinada edat, reduint així els seus drets i oportunitats de viure una vida plena i lliure. Aquesta campanya de sensibilització vol conscienciar sobre les violències masclistes que pateixen les dones grans i és dirigida a la comunitat com a agent transformador d'aquestes violències i amb l'objectiu de conscienciar la població sobre la problemàtica de les violències masclistes en el col·lectiu de dones grans.

ESPECIALS, REPORTATGES, PROGRAMES A RADIOS i TV

1. https://www.3cat.cat/3cat/tallers-sobre-violencia-masclista-adrecats-a-dones-grans/video/6131515/
Les dones de més de 60 anys representen, a Catalunya, el 27% de la població, segons dades del 2020. Tot i aquesta forta representativitat, encara hi ha una gran invisibilitat i normalització de les violències masclistes cap a aquest col·lectiu. És per això que la Generalitat, a través de Creación Positiva i la nostra companya Ita Maragall, ha posat en marxa tallers amb un objectiu: donar veu i eines a aquestes dones.
2. Documentals/Reportatges/pòdcasts
"A la Bretxa" (Curtmetratge, 2023) – Carme Sansa aborda l'edatisme i la soledat.
"Les dones majors de 60 anys, les víctimes oblidades de les violències masclistes", Especial La Directa.
3. https://www.3cat.cat/3cat/dones-grans-victimes-invisibles-de-la-violencia-masclista/video/6051882/
Tres protagonistes que fan una campanya de Dones grans per identificar que són víctimes de violències masclistes.
4.https://www.3cat.cat/3cat/planta-baixa-la-por-danar-a-comprar/video/6050156/
A "Planta baixa" (01:17:00) expliquen que la crisi del coronavirus ha canviat la manera com consumim i ens ha tornat més porucs i també més responsables. A més, també expliquen que la violència masclista no hi entén d'edats i també afecta les dones més grans, les que tenen més de 65 anys.
5. https://www.3cat.cat/3cat/la-renuncia-lexemple-de-moltes-dones-per-logistica-familiar/video/5745504/ La violència masclista és una de les grans xacres contra les dones. Però, també, una llarga llista de desigualtats. Per exemple, els homes treballen dues hores al dia sense cobrar i les dones, gairebé quatre. Les dones assumeixen molta més feina a casa, sobretot cuidant els nens o la gent gran, en part per la falta de prestacions socials. Espanya té la baixa per maternitat més curta d'Europa: 16 setmanes. A més, s'han eliminat les ajudes universals per tenir fills, i ara només hi ha els 100 euros mensuals a les mares treballadores fins que els fills tenen 3 anys.
6. https://www.3cat.cat/3cat/les-dones-grans-son-les-victimes-mes-vulnerables-i-invisibles-de-la-violencia-masclista/video/5704755/
Segons alguns estudis europeus, una de cada quatre dones grans pot haver estat

objecte d'un abús dins la relació de parella en l'últim any. La violència masclista entre les dones més grans de 65 anys és un fenomen poc visible i que no se sol denunciar

7. https://www.3cat.cat/3cat/formacions-per-detectar-violencia-contra-les-dones-grans/video/6095181/

La violència masclista afecta també les dones grans, les víctimes oblidades. Han patit maltractaments durant tants anys que sovint ho normalitzen i no acostumen a sortir a les estadístiques oficials. Per detectar possibles maltractaments i saber com gestionar-los, a Tarragona es fa una formació adreçada sobretot a les treballadores d'assistència domiciliària.

8.- Les dones i els dies - Conxita Pladevall, artista: "A les dones grans no ens deixen parlar" - 3Cat

WEBS I GUIES

1. Recursos Oficials

- Institut Català de les Dones: Dossiers específics per a dones grans. Fundació Aroa: Informe Violències Masclistes vers Dones Grans. Resum executiu Informe sencer Infografia
- Abordatge des dels ens locals dels maltractaments i les violències masclistes envers les dones grans. Diputació de Barcelona.

2. Guies Pràctiques

- Dones grans i violències masclistes des de l'àmbit comunitari. Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària, Departament de Drets Socials, Barcelona, 2023, 60 p.
- Solitud no volguda: Les violències masclistes vers les dones grans: una aproximació feminista i interseccional. Informe Fundació AROA. Pàgina 18.
- Abordatge des dels ens locals dels maltractaments i les violències masclistes envers les dones grans

LLEIS I PROTOCOLS

1. Catalunya

- Marc legal Violencies Masclistes Catalunya.
- Llei 17/2020 – Reconèix l'edatisme com a agreujant en violències masclistes.
- Protocol Vincles – Contra la soledat no desitjada de les persones grans (inclou violències): Informe associat.

2. Espanya

- Llei Orgànica 1/2004 – Protecció integral contra la violència de gènere (no específica per a majors).
- Llei de Drets de les Persones Grans (2023) – Inclou maltractament econòmic.

3. Internacional

- Conveni d'Istanbul (Consell d'Europa) – Obliga a protegir totes les dones, incloses les grans.

TELÈFONS, XARXES D'AJUDA I SERVEIS ESPECÍFICS

1. A Catalunya

1. Telèfons i Atenció

- 900 900 120 – Servei d'Atenció a les Dones Grans (atenció a violències masclistes en majors).

012 – InfoDona (assessorament en violència de gènere a Catalunya).

2. Organismes i Programes

- Institut Català de les Dones (enllaç).

Informe de la Fundació Aroa sobre violències masclistes en dones grans (PDF aquí).
- Programa "Vincles" – Contra la soledat no desitjada en majors (info).

3. Entitats de Suport

- Dones Juristes – Assessoria legal gratuïta (enllaç).

- Associació de Dones Supervivents de Violències Masclistes – Grups de suport.

- Servei d'Atenció Integral a Dones víctimes i supervivents de violències masclistes, de la mà dels Serveis Socials d'Atenció Primària i Especialitzada de tota Catalunya i des d'una perspectiva de Drets Humans i de gènere interseccional i transcultural, dóna resposta a totes les necessitats que presenten les dones i famílies monomarentals vulnerabilitzades, proporcionant una acollida integral i un acompanyament psicoeducatiu, administratiu, econòmic i judicial especialitzat en violències i, concretament en violència sexual i el tràfic de persones amb finalitat d'explotació sexual, per tal de fer efectiva la reparació del dany i possibilitar la seva emancipació.

- Recursos i serveis per a persones grans de l'Ajuntament de Barcelona. Les persones grans de Barcelona, és a dir, les persones de més de 65 anys, representen actualment el 21,6% de la població de la ciutat. L'Ajuntament de Barcelona destina una sèrie de programes, serveis i centres d'atenció social a la millora del benestar i la qualitat de vida d'aquestes persones.

- FemBloc. Documentación de la línea de atención feminista a las violencias digitales web on trobarás estrategias de prevención y respuesta que usamos en la línea de atención para manejar diferentes tipos de casos cuando atendemos. Las estrategias están organizadas por categorías que podrás explorar en el menú que se encuentra en el lateral izquierdo de esta página. Encontrarás desde buenas prácticas para una navegación segura hasta recomendaciones para cifrar tus comunicaciones y dispositivos, ideas para asegurar cuentas y dispositivos cuando te separas, claves para evaluar ataques en línea o cómo reportar sexpreading o contenido ofensivo.

- Línia feminista d'atenció i suport davant les violències digitals de FemBloc al telèfon 643528573 (Whatsapp, Telegram o Signal) o escrivint al correu electrònic atencio@fembloc.cat.

4. Als Països Catalans

- Servei IBDona (illes Balears): Cada vegada més dones grans s'animen a denunciar les violències masclistes. El servei 24 hores de l'IBDona va atendre l'any passat el triple de dones de 61 a 70 anys que el 2023 (de 6 cridades el 2023 a 17 el 2024). Així i tot, el gruix de víctimes ateses pel servei 24 hores tenen entre 31 i 40 anys.
L'any passat es van rebre 5.700 comunicacions. La majoria, 4.700, per telèfon, augmentant aquest servei d'11 a 17 professionals. També fan acompanyaments.

5. A nivell espanyol

A. Telèfons i Atenció Immediata

- 016 – Atenció a víctimes de violència de gènere (24h, gratuït, no deixa rastre a la

factura). Inclou assessorament jurídic i social, però no específic per a majors.
- 900 116 016 – Servei telefònic d'informació i assessorament jurídic en violència de gènere.
- 112 – Emergències (si hi ha risc imminent).

B. Organismes Públics
- Delegació del Govern contra la Violència de Gènere (enllaç). Té informes sobre violència en dones majors, però pocs recursos específics.
- IMSERSO (enllaç). Protocols contra el maltractament a persones majors, però sense enfocament de gènere clar.

C. Associacions Especialitzades
- Confederació Espanyola d'Aules de la Tercera Edat (CEATE) – Tallers sobre detecció de violència.

6. A nivell internacional
1. Organismes Globals
- ONU Dones – Informes sobre violència en dones majors (enllaç).
- HelpAge International – Envelliment i violència de gènere (enllaç).
- OMS (Informe sobre Maltractament a Persones Majors) (PDF aquí).

2. Xarxes Europees
- AGE Platform Europe – Defensa dels drets de les persones majors (enllaç).
- European Network of Women (ENOW) – Violència de gènere en la vellesa (enllaç).

3. Telèfons Internacionals
- UE: 116 016 – Línia d'ajuda a víctimes de violència (en diversos idiomes).

QUÈ FALTA?
(Segons l'Informe Aroa i altres estudis)

- **Més recursos específics** per a dones majors (cases d'acollida adaptades, ajudes econòmiques directes).
- **Formació obligatòria** per a policies, jutges i treballadors socials en **edatisme + violència masclista**.
- **Protocols clars** en residències i centres de salut per detectar violència sexual o econòmica.

PER SABER-NE MÉS

- Campanya "No em toquis el WhatsApp" (violència digital en majors): enllaç.
- Guia "Violència Masclista en la Vellesa" (Ajuntament de Barcelona): PDF aquí.

Facilita Creación Positiva

Subvencionat per Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat i Feminismes

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials